

EUROPEISKA DATATILLSYNSMANNEN

Sammanfattning av Europeiska datatillsynsmannens yttrande om EDPS yttrande om EU-strategin för data

(Den fullständiga texten till detta yttrande finns på engelska, franska och tyska på Europeiska datatillsynsmannens webbplats www.edps.europa.eu)

(2020/C 322/04)

Sammanfattning

Den 19 februari 2020 offentliggjorde Europeiska kommissionen meddelandet "En EU-strategi för data". Detta ingår i ett större paket av strategiska dokument, som också innefattar meddelandet Att forma EU:s digitala framtid och vitboken Om artificiell intelligens – en EU-strategi för spetskompetens och förtroende.

Målet för datastrategin är att skapa ett gemensamt europeiskt dataområde för att underlätta företagens och myndigheternas tillgång till högkvalitativa data i syfte att öka tillväxten och skapa värde. Vidare ska den "göra det möjligt för EU att bli den mest attraktiva, säkra och dynamiska data-agila ekonomin i världen". En central del i datastrategin är framtagningen av gemensamma europeiska dataområden inom strategiska ekonomiska sektorer och områden av allmänt intresse, såsom det gemensamma europeiska dataområdet för hälsa.

I detta yttrande framförs Europeiska datatillsynsmannens synpunkter på datastrategin i sin helhet samt vissa specifika aspekter såsom begreppet "det allmännas bästa", öppna uppgifter, användning av data för vetenskaplig forskning, dataförmedlare, dataaltruism, delning av internationella data osv.

Europeiska datatillsynsmannen förstår den ökande betydelse som data har för ekonomin och samhället och stöder EU:s övergripande strategiska mål, såsom utvecklingen av den digitala inre marknaden och EU:s digitala suveränitet. Samtidigt påminner han om att "stordata åtföljs av ett stort ansvar" och att lämpliga dataskyddsgarantier därför måste finnas på plats.

I detta hänseende välkomnar Europeiska datatillsynsmannen kommissionens åtagande att säkerställa att grundläggande europeiska rättigheter och värden, inklusive rätten till skydd av personuppgifter, ligger till grund för alla aspekter av datastrategin och dess genomförande. Han uppskattar i synnerhet garantin att strategin skulle tas fram i fullständig överensstämmelse med den allmänna dataskyddsförordningen, som ger en stadig grund också tack vare det teknikneutrala tillvägagångssätt som den präglas av.

Europeiska datatillsynsmannen betonar att ett av datastrategins mål bör vara att bevisa att en alternativ dataekonomimodell är praktiskt genomförbar och hållbar – öppen, rättvis och demokratisk. Till skillnad från den idag dominerande affärsmodellen, som kännetecknas av en aldrig förut skådad koncentration av data hos några få mäktiga aktörer, samt genomgripande spärning, ska det europeiska dataområdet tjäna som exempel på transparens, effektiv ansvarsskyldighet och rätt balans mellan de enskilda registrerades intressen och hela samhällets gemensamma intresse.

Vidare beaktas i detta yttrande den exempellösa globala kris som orsakats av covid-19-pandemin, som har påverkat alla aspekter av våra liv. I detta sammanhang upprepar Europeiska datatillsynsmannen sin ståndpunkt att dataskyddet inte är ett problem utan en del av lösningen. Data och teknik kan tillsammans med andra faktorer spela en viktig roll för att få kontroll över krisen, eftersom det inte finns någon "patentlösning" för något så komplicerat.

Europeiska datatillsynsmannen står till kommissionens, rådets och Europaparlamentets förfogande för att lämna ytterligare rådgivning under de kommande stadierna av genomförandet av EU-strategin för data, både vad gäller rättsliga ramar och praktiska aspekter. Kommentarer i detta yttrande påverkar inte ytterligare kommentarer i framtiden på specifika frågor och/eller om ytterligare information blir tillgänglig.

1. INLEDNING

1. Den 19 februari 2020 offentliggjorde Europeiska kommissionen meddelandet "En EU-strategi för data" ⁽¹⁾. Detta ingår i ett större paket av strategiska dokument, som också innefattar meddelandet Att forma EU:s digitala framtid ⁽²⁾ och vitboken Om artificiell intelligens – en EU-strategi för spetskompetens och förtroende ⁽³⁾.
 2. Målet för EU-strategin för data (nedan kallad "datastrategin" eller "strategin") är att skapa ett gemensamt europeiskt dataområde för att underlätta företagens och myndigheternas tillgång till högkvalitativa data i syfte att öka tillväxten och skapa värde, och samtidigt minska EU-ekonomins koldioxidavtryck. Strategin skulle vidare spela en central roll i förverkligandet av kommissionens ambition att "göra det möjligt för EU att bli den mest attraktiva, säkra och dynamiska data-agila ekonomin i världen".
 3. Den europeiska datastrategin har omfattats av ett offentligt samråd. Målet för samrådet är att samla in synpunkter på datastrategin som helhet, liksom på vissa specifika aspekter. Ett liknande offentligt samråd har lanserats för vitboken om artificiell intelligens.
 4. Kommissionen kontaktade Europeiska datatillsynsmannen informellt den 29 januari 2020 avseende det första utkastet av datastrategin och lämnade in preliminära kommentarer. Europeiska datatillsynsmannen välkomnar att hans synpunkter efterfrågades i ett tidigt stadium av förfarandet och ser gärna att kommissionen fortsätter utöva denna bästa praxis.
 5. I det aktuella yttrandet vidareutvecklas vissa av de informella kommentarerna och lämnas mer riktad information mot bakgrund av det offentliga samrådet. Yttrandet ska i princip läsas tillsammans med andra relevanta yttranden från Europeiska datatillsynsmannen, vilka hänvisas till genom hela dokumentet, såsom det preliminära yttrande om vetenskaplig forskning ⁽⁴⁾ ("Preliminary opinion on scientific research"), yttrandet om öppna uppgifter ⁽⁵⁾ ("Opinion on Open Data"), yttrandet om system för personlig informationshantering ⁽⁶⁾ ("Opinion on personal information management systems") osv. Det aktuella yttrandet har vidare ingen inverkan på andra kommentarer som Europeiska datatillsynsmannen kan lämna på ett senare stadium utifrån kompletterande tillgänglig information, också inom ramen för de framtida lagstiftningssamråden om de rättsakter som föreskrivs i datastrategin och kommissionens arbetsprogram.
 6. Slutligen noterar Europeiska datatillsynsmannen den pågående debatten om i vilken utsträckning data och teknik kan hjälpa till i kampen mot covid-19. I samband med detta vill Europeiska datatillsynsmannen upprepa sin ståndpunkt, som delas av andra tillsynsmyndigheter inom Europeiska dataskyddsstyrelsen (EDPB) ⁽⁷⁾, att dataskyddsreglerna inte hindrar att åtgärder vidtas som svar på coronaviruspandemin. Dataskyddet inte är ett problem utan en del av lösningen. Europeiska datatillsynsmannen finner att data och teknik spelar en viktig roll när det gäller att få kontroll över denna exempellösa kris som påverkar alla aspekter av våra liv, men att de under inga villkor är någon patentlösning. Data och teknik kan bara bidra till kampen mot pandemin och andra liknande hot om de effektivt gör enskilda personer delaktiga och åtföljs av lämpliga garantier och andra helhetsåtgärder.
- ## 6. SLUTSATS
75. Europeiska datatillsynsmannen förstår den ökande betydelse som data har för ekonomin och samhället och stöder ambitionen att göra EU till "den mest attraktiva, säkra och dynamiska data-agila ekonomin i världen". Samtidigt vill han påminna om att "stordata åtföljs av ett stort ansvar" och att lämpliga dataskyddsgarantier därför måste finnas på plats och tillämpas effektivt.

⁽¹⁾ COM (2020) 66 final, <https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/european-data-strategy>.

⁽²⁾ COM(2020) 67 final, https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/shaping-europe-digital-future_sv.

⁽³⁾ COM(2020) 65 final, https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/excellence-trust-artificial-intelligence_sv.

⁽⁴⁾ https://edps.europa.eu/sites/edp/files/publication/20-01-06_opinion_research_en.pdf.

⁽⁵⁾ https://edps.europa.eu/sites/edp/files/publication/18-07-11_psi_directive_opinion_en.pdf.

⁽⁶⁾ https://edps.europa.eu/sites/edp/files/publication/16-10-20_pims_opinion_en.pdf.

⁽⁷⁾ Se mer på https://edps.europa.eu/data-protection/our-work/subjects/covid-19_en.

76. Europeiska datatillsynsmannen välkomnar kommissionens åtagande att säkerställa att grundläggande europeiska rättigheter och värden, inklusive rätten till skydd av personuppgifter, ligger till grund för alla aspekter av datastrategin och dess genomförande. Han uppskattar i synnerhet garantin att strategin skulle tas fram i fullständig överensstämmelse med den allmänna dataskyddsförordningen, som ger en stadig grund också tack vare det teknikneutrala tillvägagångssätt som den präglas av.
77. Den digitala ekonomins dominerande affärsmodell kännetecknas idag av en aldrig förut skådad koncentration av data i händerna på några få mäktiga aktörer, baserade utanför EU, samt en storskalig genomgripande spårning. Europeiska datatillsynsmannen är övertygad om att ett av de viktigaste målen för datastrategin bör vara att bevisa att en alternativ dataekonomimodell är praktiskt genomförbar och hållbar – öppen, rättvis och demokratisk. Därför ska de planerade gemensamma europeiska dataområdena tjäna som exempel på transparens, effektivt ansvarsskyldighet och rätt balans mellan de registrerades intressen och hela samhällets gemensamma intresse.
78. Europeiska datatillsynsmannen förväntar sig att höras om varje rättslig uppföljning av datastrategin som kommer att påverka dataskyddet, i enlighet med ovan, i linje med artikel 42 i förordning 2018/1725, och står till kommissionens, rådets och Europaparlamentets förfogande för att lämna ytterligare rådgivning under de kommande stadierna av genomförandet av EU-strategin för data, både vad gäller rättsliga ramar och praktiska aspekter. Kommentarererna i detta yttrande påverkar inte ytterligare kommentarer i framtiden på specifika frågor och/eller om ytterligare information blir tillgänglig.

Bryssel den 16 juni 2020.

Wojciech Rafał WIEWIÓROWSKI
